

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 496/2014-18

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. septembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť J. K., zastúpenej advokátom JUDr. Ľubošom Bajuzíkom, Advokátska kancelária, Námestie slobody 2, Humenné, a sťažnosť M. K. vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj v čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 47/2013 a jeho uznesením z 30. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. K. a M. K. odmieta pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. februára 2014 doručená sťažnosť J. K. (ďalej len „sťažovateľka“) a M. K. (ďalej len „sťažovateľ“, spolu ďalej len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv

zaručených v čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj v čl. 36 ods. 1 a 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 47/2013 a jeho uznesením z 30. októbra 2013.

Zo sťažnosti vyplýva, že 29. júna 2010 Okresný súd Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 T 62/2010 schválil dohodu o vine a treste, ktorou bol sťažovateľ (otec sťažovateľky) uznaný vinným zo zločinu úverového podvodu a bol mu uložený nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere 3 roky a 4 mesiace so zaradením do výkonu trestu s maximálnym stupňom stráženia. Dňa 18. marca 2013 podala sťažovateľka ako osoba podľa § 369 ods. 1 a 5 Trestného poriadku ministrovi spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „minister“) podnet na podanie dovolania v prospech jej otca (sťažovateľa) proti rozhodnutiu okresného súdu z 29. júna 2010, a to z dôvodu porušenia práva jej otca na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Po tom, ako sa minister s predmetným podnetom sťažovateľky stotožnil, podal 1. júla 2013 proti označenému rozhodnutiu okresného súdu dovolanie, ktoré však najvyšší súd napádaným uznesením sp. zn. 5 Tdo 47/2013 z 30. októbra 2013 odmietol, a to z dôvodu, že „... *bolo podané neoprávnenou osobou, lebo nebolo podané na základe podnetu, ktorý by mohol byť relevantný na podanie dovolania*“.

Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovatelia namietajú arbitrárnosť záverov najvyššieho súdu vyslovených v jeho napádanom rozhodnutí sp. zn. 5 Tdo 47/2013 z 30. októbra 2013, podľa ktorých pripustenie (duplicitnej) možnosti podania podnetu na podanie dovolania ministrovi podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku osobou, ktorá je príbuzným obvineného v priamom pokolení (§ 369 ods. 5 Trestného poriadku), a ktorá je oprávnená v prospech obvineného aj sama podať dovolanie, by bolo „... *proti zmyslu tohto procesného inštitútu...*“, aby na základe takéhoto podnetu „... *bolo možné opäť otvárať ukončený proces trestného stíhania*“, pričom najvyšší súd mal zdôrazniť, že keďže podľa § 369 ods. 1 Trestného poriadku ani samotný obvinený nemá možnosť podať ministrovi podnet na podanie dovolania (pretože toto právo je obvinenému priznané priamo, pozn.), o to viac ho nemôže podať ani osoba, ktorá je jeho príbuzným v priamom rade (ktorej je

toto právo odvodené od práva obvineného), a to ani s výslovným písomným súhlasom obvineného. Takže podľa záverov najvyššieho súdu by nebolo vylúčené, keby takýto podnet podala iná osoba, ktorej sa priamo zákonom nepriznáva právo na podanie dovolania.

Podľa sťažovateľky sú uvedené závery najvyššieho súdu arbitrárne a neobstoja v teste ústavnosti, a to z viacerých dôvodov. Podľa sťažovateľky najvyšší súd svoje rozhodnutie založil na znení § 369 ods. 1 Trestného poriadku v jeho znení účinnom od 1. septembra 2011 (zákonná novela č. 262/2011 Z. z.), pričom ale nezohľadnil, že jej otec, v prospech ktorého podnet na podanie dovolania ministrovi podávala, bol odsúdený 29. júna 2010, t. j. ešte za účinnosti tohto ustanovenia v inom znení, takže podľa jej názoru, keďže aj podľa pôvodného znenia Trestného poriadku (rozumej pred 1. septembrom 2011, pozn.) bolo možné podať dovolanie v prospech obvineného do troch rokov od doručenia rozhodnutia súdu. Podľa sťažovateľky „... z toho by malo vyplývať, že rozsudky vydané pred 1. 9. 2011 by mali mať 3-ročnú ochrannú lehotu pre podanie dovolania, ktorá by nemala byť obmedzená novým znením zákona, ak to nie je výhodne pre obvineného - odsúdeného. Teda, ak som podala podnet ministrovi spravodlivosti, bol podaný v zmysle zákona. Co vlastne potvrdil aj minister spravodlivosti tým, že sa s ním stotožnil a podal dovolanie v prospech môjho otca. Skrátenie tejto ochrannej lehoty účinnosťou nového zákona je uvedenie oprávnených osôb do omylu a bolo nám upreté právo na účinný opravný prostriedok garantované Listinou a bol porušený aj princíp právnej istoty. ...

Z uvedených dôvodov možno považovať výklad § 369 ods. 1 Tr. por. v znení zákona č. 262/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. 9. 2011 za neprimerane formalistický a neopodstatnene reštriktívny.“.

Okrem uvedeného sťažovateľka namieta arbitrárnosť záverov najvyššieho súdu, aj pokiaľ ide o jeho konštatovanie, že minister nemôže podať dovolanie na podnet „... strany v konaní, ktorá bola účastníkom dohody o vine a treste schválenej rozsudkom súdu.“, pričom sťažovateľka zdôrazňuje: „Ja som v žiadnom prípade nebola účastníkom v konaní dohody o vine a treste schválenej rozsudkom súdu. Ja som len oprávnenou osobou v zmysle § 369 ods. 5 Tr. por., ktorá môže v prospech obvineného - obžalovaného podávať

mimoriadne opravné prostriedky s jeho písomným súhlasom. A podnet nepodal môj otec ako účastník dohody, ale ja jeho dcéra oprávnená osoba v zmysle § 369 ods. 5 Tr. por. “

Sťažovateľka svoju argumentáciu o neústavnosti rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 5 Tdo 47/2013 z 30. októbra 2013 podoprela aj poukazom na stanovisko najvyššieho súdu č. 58/2008 a v tej súvislosti dodáva:

«Ak by tento pochybný právny názor tohto senátu NS mal oporu v zákone, potom § 334 ods. 4 Tr. por., ktorý uvádza, že „... proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie ani dovolanie okrem dovolania podľa § 371 ods. 1, písm. c) Tr. por., by bol úplne bezpredmetný a neúčinný a ukotvený v zákone len „pro forma“ a v zmysle tu uvedeného názoru NS by bola vylúčená akákoľvek možnosť podávať dovolania proti takémuto rozsudku, nech by boli v súvislosti s ním porušené tým najhrubším spôsobom akékoľvek práva a slobody. Ved', ak už by nemohla podať podnet na dovolanie osoba podľa § 369 ods. 5 Tr. por., tak už ho nemôže podať nikto iný v zmysle platného zákona. A podať dovolanie môže len minister spravodlivosti, aj to len na podnet a nie sám od seba. A kto iný mu má ten podnet dať, prokurátor alebo sudca, ktorí tu dohodu uzavreli ?

Je to úplne absurdná a nereálna predstava.»

Vzhľadom na uvedené sťažovatelia žiadajú, aby po prijatí ich sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1./ Základné právo sťažovateľa J. K. a k nej pripojeného K. M. upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru, čl. 36 ods. 1, ods. 2 Listiny postupom Najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Tdo 47/2013 a jeho uznesením zo dňa 30. 10. 2013 PORUŠENÉ BOLO.

2./ Zrušuje sa uznesenie NS SR sp. zn. 5 Tdo 47/2013 zo dňa 30.10.2013 a vec sa vracia NS SR na ďalšie konanie.

3./ V zmysle čl. 46 ods. 3 a čl. 127 ods. 2, ods. 3 ústavy sa priznáva sťažovateľovi a NS SR je povinný uhradiť v zákonnej lehote 2 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia na účet právneho zástupcu JUDr. Ľuboša Bajuzíka:

a./ trovy právneho zastupovania v konaní pre ÚS vo výške 381,45 Eur /prevzatie veci a príprava zastúpenia alebo obhajoby vrátane prvej porady s klientom = 134,- Eur + 8,04

Eur paušálny poplatok/, ďalšia porada s klientom /úct. odmena vo výške 2/3 základnej sadzby = 89,33 Eur + 8,04 Eur /, písomné podanie na Ústavný súd = 134,- Eur + 8,04 Eur/. Účtované v zmysle § 11 ods. 2 Vyhlášky MS SR o odmenách advokátov.

b./ primerané finančné zadosťučinenie v sume 6 000,- Eur pre sťažovateľku J. K. “

K sťažnosti bolo pripojené iba splnomocnenie pre advokáta udelené mu sťažovateľkou na jej zastupovanie v konaní pred ústavným súdom a „*písomný súhlas*“, ktorým sťažovateľ dal súhlas sťažovateľke na podanie sťažnosti ústavnému súdu spolu s jeho vyhlásením o tom, že sa k tejto sťažnosti pripája.

Napádané uznesenie najvyššieho súdu, proti ktorému sťažnosť smeruje, k sťažnosti pripojené nebolo.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom

prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde k návrhu na začatie konania sa musí pripojiť splnomocnenie na zastupovanie navrhovateľa advokátom alebo komerčným právnikom, ak tento zákon neustanovuje inak. V splnomocnení sa musí výslovne uviesť, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom.

Podľa § 50 ods. 2 zákona o ústavnom súde k sťažnosti sa pripojí kópia právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo dôkaz o inom zásahu.

Ústavný súd zdôrazňuje, že viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania osobitne platí v prípadoch, v ktorých osoby požadujúce ochranu svojich základných práv a slobôd sú zastúpené advokátom.

Z uvedeného vyplýva, že ústavný súd má v ústave a v zákone o ústavnom súde presne definované právomoci, uplatnenie ktorých je viazané na splnenie viacerých formálnych aj vecných náležitostí návrhu na začatie konania (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 20 a § 50 zákona o ústavnom súde).

V súvislosti s uvedeným ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka prostredníctvom kvalifikovaného zástupcu, ktorý koncipoval samotný návrh ústavnému súdu, s návrhom nedoručila uznesenie najvyššieho súdu, proti ktorému sťažnosť smeruje, a to ani do rozhodovania o tejto sťažnosti.

V súvislosti s uvedeným nedostatkom ústavný súd pripomína, že tento nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (napr. IV. ÚS 77/08, I. ÚS 368/2010, III. ÚS 357/2010, II. ÚS 309/2010, I. ÚS 162/2010, IV. ÚS 234/2010, III. ÚS 206/2010, IV. ÚS 159/2010,

IV. ÚS 213/2010, IV. ÚS 134/2010). Ústavný súd v tejto súvislosti už vo svojom uznesení sp. zn. II. ÚS 117/05 z 11. mája 2005 uviedol: „Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov advokát je povinný dôsledne využívať všetky právne prostriedky, a takto chrániť a presadzovať práva a záujmy klienta. Tieto povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady. Osobitne to platí pre všetky zákonom ustanovené náležitosti úkonov, ktorými začína konanie pred ústavným súdom.“ Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „vigilantibus iura scripta sunt“, t. j. bdelym patrí právo, a to o to zvlášť, ak ide o osoby práva znalé (napr. advokáta).

Právny zástupca sťažovateľky bol už v minulosti právnym zástupcom v konaniach pred ústavným súdom, a tak mu aj z tohto titulu musela byť skutočnosť o obligatórnych náležitostiach sťažnosti známa. Tiež mu musela byť známa skutočnosť, že aj keď podával sťažnosť aj v mene sťažovateľa (ako to vyplýva z petitu sťažnosti, ktorým je ústavný súd viazaný, pozn.), v skutočnosti nedisponoval splnomocnením, ktoré by mu sťažovateľ na jeho zastupovanie v konaní pred ústavným súdom udelil (takéto splnomocnenie udelené advokátovi sťažovateľom predložené nebolo, pozn.), a sťažovateľ ani sám sťažnosť nepodpísal.

Uvedené bolo podkladom na rozhodnutie ústavného súdu, ktorý sťažnosť sťažovateľov odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde), tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

Nad rámec ústavný súd na margo námietok sťažovateľky podotýka, že aplikáciu ustanovenia § 369 ods. 1 Trestného poriadku (upravujúceho okruh osôb oprávnených podať ministrovi podnet na podanie dovolania, pozn.) či už v jeho znení účinnom pred alebo po 1. septembri 2011, t. j. pred alebo po prijatí zákonnej novely Trestného poriadku č. 262/2011 Z. z., explicitne upravovalo prechodné ustanovenie § 567j ods. 5 označenej

novely, podľa ktorého „Ak bol podnet na podanie dovolania podaný pred 1. septembrom 2011, použije sa ustanovenie § 369 v znení účinnom do 31. augusta 2011“, pričom v tejto súvislosti je nevyhnutné poznamenať, že aj sťažovateľkou zmieňované stanovisko najvyššieho súdu č. 58/2008 vychádzalo zo znenia Trestného poriadku pred 1. septembrom 2011. Okrem toho ústavný súd podotýka, že Trestný poriadok a priori nezbavuje obvineného ani jemu blízke osoby možnosti podať dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, len jeho podanie viaže na splnenie určitých zákonných podmienok.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napadnutého rozhodnutia (v danom prípade najvyššieho súdu, pozn.), ako aj rozhodnutie o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia a úhrady trov konania sú viazané na vyslovenie porušenia práva alebo slobody sťažovateľa (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o týchto nárokoch už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. septembra 2014